

PRAWO DZIECKA DO NARODOWOŚCI

Poprawa dostępu dzieci do obywatelstwa i zapobieganie bezpaństwowości

[Na czym polega problem?](#)

[Co mogę zrobić jako osoba bezpośrednio pracująca z uchodźcami?](#)

[Co musi się zmienić na poziomie polityki?](#)

[Więcej informacji ogólnych i dodatkowe źródła](#)

NA CZYM POLEGA PROBLEM?

Niezapewnienie dostępności każdego dziecka do posiadania narodowości i obywatelstwa **naraża dzieci na ryzyko** i może powodować **poważne naruszenia** praw człowieka.

- Dziecko, które nie jest uznawane za obywatela żadnego kraju, często nie ma prawa do dostępu do m.in. prawa do nauki, świadczeń socjalnych oraz opieki zdrowotnej.
- Dziecko uchodźca, którego narodziny nie były zarejestrowane najprawdopodobniej nie będzie mogło otrzymać dokumentów podróży, ani nie będzie mogło legalnie przekroczyć granicy. Jest to narażenie dziecka na wyższe ryzyko podczas niebezpiecznych podróży w celu dotarcia do bezpiecznego kraju.
- Dziecko, które jest bezpaństwowym uchodźcą, może być narażone na większe ryzyko życia w skrajnym ubóstwie przez dłuższy czas oraz, aby przeżyć, jest zmuszone do uczestnictwa w wycisku: handlem ludźmi, pracą dzieci, małżeństwem dzieci, zostanie dziecięcym żołnierzem lub innych.

CO MOGĘ ZROBIĆ JAKO OSOBA BEZPOŚREDNIO PRACUJĄCA Z UCHODŹCAMI?

Oto cztery czynności: **Rozpoznaj, zarejestruj, skieruj i czytaj!**

1. Rozpoznaj ryzyko bezpaństwowości

Podczas rejestracji dziecka starającego się o azyl nie przyjmuj, że dziecko ma takie same obywatelstwo jak rodzice dziecka lub obywatelstwo kraju, w którym się urodziło. Miej na uwadze kwestie obywatelstwa oraz z wyczuciem zadaj pytania, które pomogą w wykryciu ryzyka bezpaństwowości. Na przykład:

- Czy dziecko posiada dowód posiadania obywatelstwa oraz czy taki dowód można zdobyć?
- Czy dzieci otrzymują automatycznie obywatelstwo kraju w którym się urodziły?
- Czy matka dziecka pochodzi z kraju, które nie daje takich samych praw matce jak ojcu do przekazania dziecku swojego obywatelstwa? Czy dziecko odziedziczyło obywatelstwo po swoim ojcu?
- Czy dziecko musi być oficjalnie zarejestrowane w kraju któregoś z rodziców, aby otrzymać obywatelstwo tego kraju? **[Od uchodźców nie powinno się wymagać kontaktu z przedstawicielami władzy w kraju, w którym obawiają się prześladowań]**

Więcej pytań jest dostępnych tutaj: [Rozpoznawanie bezpieczeństwa: Pytania pomagające określić stopień \(ryzyka\) bezpieczeństwa dziecka](#)

2. Zarejestruj brak dokumentu potwierdzającego obywatelstwo oraz oznaki bezpieczeństwa

Wiele dzieci posiada narodowość/obywatelstwo, bądź może je otrzymać, nawet jeśli nie jest w stanie tego udowodnić, ale dowód na posiadanie narodowości jest niezbędny. Jeśli stwierdzisz, że narodziny dziecka nie zostały zarejestrowane lub że nie ma ono dowodu obywatelstwa i/lub istnieje ryzyko bezpieczeństwa, zapisz tę ważną informację na wszelkich dokumentach dotyczących dziecka. Nie notuj żadnej domniemanej narodowości w żadnym dokumencie, ani formularzu, chyba, że istnieje dowód na to jaką narodowość posiada dziecko. Jeśli formularz nie zawiera pól pozwalających na dokładne zapisanie informacji o bezpieczeństwie, należy zanotować je w dowolnym miejscu na formularzu, aby istniał zapis i poinformuj o tym osobę, której to dotyczy ponieważ może się to okazać istotne w przyszłości. Zachowaj również kopie wszelkich istotnych dokumentów w pliku, aby były one dostępne w razie potrzeby.

3. Skieruj po specjalistyczną poradę, pomoc i informację

Jeśli narodziny dziecka nie zostały zarejestrowane, dowiedz się, czy istnieje możliwość, aby dziecko zarejestrować. Jeśli dziecko nie posiada dowodu obywatelstwa lub istnieją inne obawy, skieruj je do organizacji specjalizujących się w prawach dziecka, bezpieczeństwie i obywatelstwie w kraju, w którym pracujesz, aby sprawdzić, czy mogą one pomóc. Niektórzy z [naszych członków](#) mogą służyć pomocą. Udostępnij ulotkę opublikowaną przez urząd stanu cywilnego lub innych istotnych instytucji w kraju, w którym pracujesz, [np. ulotkę opublikowaną przez Wysokiego Komisarza ONZ ds. Uchodźców \(UNHCR\) dla Bośni i Hercegowiny](#). Pobierz nasz [przewodnik/plakat](#) dla osób pomagających uchodźcom oraz nasz [krótki poradnik](#) dla uchodźców i osób ubiegających się o azyl. Poszukaj informacji na temat środków bezpieczeństwa w celu zapobiegania bezpieczeństwu dzieci w twoim kraju w [Indeksie Bezpieczeństwa](#).

4. Poczytaj o prawie dziecka do posiadania obywatelstwa oraz o bezpieczeństwie dzieci.

Poniżej umieszczono dodatkowe informacje. Znacznie więcej znajduje się na naszych stronach internetowych (łącza zamieszczono poniżej). Obejrzyj krótki film animowany: [Żadne dziecko nie powinno być bezpaństwowcem](#) oraz nasze [webinarium na temat praw dzieci na emigracji do posiadania narodowości w Europie](#). Dowiedz się więcej o zapobieganiu bezpieczeństwu dzieci tutaj:

- ➔ Stateless Journeys (Podróże Bezpaństwowców): [Rejestracja urodzeń](#) oraz [prawa dziecka](#)
- ➔ [Żadne dziecko nie powinno być bezpaństwowcem: Zapewniając prawo do posiadania narodowości dla dzieci będących migrantami w Europie](#)
- ➔ [UNHCR: I BELONG: Koalicja ds. Prawa każdego Dziecka do Państwowości \(Coalition on Every Child's Right to a Nationality\)](#)
- ➔ [UNICEF oraz Instytut ds. Bezpieczeństwa i Wykluczenia \(Institute on Statelessness and Inclusion\): Prawo dziecka do narodowości i bezpieczeństwo dzieci](#)

- [ECRE \(Europejska Rada ds. uchodźców i wypędzonych\) Prawo do Narodowości Uchodźczych Dzieci Urodzonych w UE oraz Zastosowanie Karty Praw Podstawowych UE](#)

CO MUSI SIĘ ZMIEŃĆ NA POZIOMIE POLITYKI?

- Państwa powinny zagwarantować wszystkim dzieciom natychmiastowy, bezpłatny i powszechny dostęp do rejestracji urodzeń i świadectw urodzenia ustanawiających tożsamość prawną i więzi rodzinne.
- Rejestrujący urodzenie, podejmujący decyzje dotyczące narodowości, pracownicy socjalni ds. dzieci, sędziowie oraz inni urzędnicy powinni przejść **stosowne szkolenie, dotyczące bezpieczeństwa dzieci.**
- **Przeszkody do zarejestrowania urodzenia i otrzymanie przez dziecka narodowości powinny zostać wyeliminowane**, np. uciążliwe wymagania dot. dowodów, za drogie opłaty, zachowania dyskryminujące, skomplikowane procedury, dane przekazywane dla urzędników ds. imigracji ze szpitali i od rejestratorów urodzeń.
- Państwa powinny **udoskonalić i ujednolicić procedury dla identyfikacji i rejestracji problemów**, związanych z bezpieczeństwem i narodowością. Kategoria administracyjna dotycząca „nieznanej narodowości) powinna być wyraźnie określona, a państwa powinny posiadać konkretne i aktualne procedury w celu określenia narodowości dziecka oraz w celu zdobycia przez dziecko narodowości jak najszybciej, jak to tylko możliwe.
- Państwa powinny **wprowadzić pełne gwarancje prawne w swoich przepisach dotyczących obywatelstwa** w celu odniesienia się do wszystkich sytuacji, w których na ich terytorium mogą urodzić się dzieci nieposiadające narodowości. Tam, gdzie istnieją częściowe środki ochrony, powinny być one udoskonalone w celu zapobiegania bezpieczeństwu w każdym przypadku. Środki ochrony powinny być wdrożone w praktyce w celu zagwarantowania prawa dziecka do posiadania narodowości.

WIĘCEJ INFORMACJI OGÓLNYCH I DODATKOWE ŹRÓDŁA

Nie powinno się zakładać, że dzieci narodowość/narodowości ich rodziców. Większość dzieci nabywa narodowość/obywatelstwo od co najmniej jednego z jego rodziców (prawo krwi), ale nie wszystkie. Narodowość wielu dzieci uchodźców mylnie jest zarejestrowana jako narodowość ich rodziców, gdy w rzeczywistości tej narodowości nie posiadają. W wielu przypadkach potrzeba dalszego zbadania sprawy.

Prawo międzynarodowe broni prawa dzieci do posiadania narodowości. Prawo każdego dziecka do posiadania narodowości jest wyraźnie ustanowione przez prawo międzynarodowe (np. artykuł 7 [Konwencji NZ o Prawach Dziecka](#), która obowiązuje każde państwo w Europie). [Prawo międzynarodowe](#) wymaga także, aby wszystkie państwa zarządziły prawne środki bezpieczeństwa w celu zapobiegania bezpieczeństwu, np. prawo dziecka, które w innym wypadku nie posiadałoby narodowości, do przyjęcia narodowości kraju, w którym się urodziło.

Jedynie połowa krajów Europy posiada pełne środki bezpieczeństwa do ochrony przeciwko bezpieczeństwu dzieci. W niektórych krajach prawo wyłącza wiele dzieci, ponieważ wymaga od rodzica lub dziecka posiadanie pełnego prawa do pobytu. W innych

- prawo wymaga złożenia wniosku oraz uiszczenia opłaty. To nie pozwala wielu dzieciom na otrzymanie obywatelstwa. Urzędnicy, rodzice oraz dzieci często nie są świadomi tego, że istnieją środki bezpieczeństwa. Często również urzędnicy nie wdrażają środków bezpieczeństwa, ponieważ nie doszło do rozpoznania bezpaństwowości dziecka.

Dzieci, które nie mają przynależności państwowej i/lub nie istnieje dowód na ich narodowość, mogą doświadczyć trudności, włączając utrudniony dostęp do edukacji, świadczeń socjalnych oraz zdrowotnych. Mogą nie być w stanie podróżować poza swoim krajem zamieszkania, na przykład odwiedzać dziadków i innych krewnych. Gdy dzieci stają się dorośli, mogą doświadczyć kolejnych trudności: niemożności podjęcia zatrudnienia, podjęcia nauki w uczelni wyższej, wynajęcia mieszkania, zakupu nieruchomości lub wykonywania innych, niezbędnych czynności oraz są poddani wyższemu ryzyku wyzysku.

Uzyskaj więcej informacji

[European Network on Statelessness](#)

[Stateless Journeys](#) (Europejska Sieć na rzecz Bezpaństwowców - Podróże Bezpaństwowców)

[Indeks Bezpaństwowości](#)

[UNHCR's Ending Statelessness site](#) (strona UNHCR Koniec z Bezpaństwowością)

[UNHCR's Self-Study Module on Statelessness](#) (Moduł samokształcenia UNHCR dotyczący Bezpaństwowości)

[Institute on Statelessness and Inclusion](#) (Instytut ds. Bezpaństwowości i Integracji)

[Statefree](#) (strona organizacji Statefree)

Zapisz się na kurs w [Institute on Statelessness and Inclusion](#) (Instytucie ds. Bezpaństwowości i Inkluzji) lub na [University of Melbourne](#) (Uniwersytecie w Melbourne).

Európai szervezetek [kapcsolatba léphetnek az ENS-szel](#) képzési lehetőségekkel kapcsolatban. [Ugyancsak feliratkozhat a levelezőlistánkra/hirlevelünkre is](#), követhet minket a közösségi médiában és támogathatja

Organizacje w Europie mogą kontaktować się z [European Network on Statelessness](#) (Europejską Siecią na rzecz Bezpaństwowców, ENS) w sprawie możliwości szkoleniowych.

Możesz również [dołączyć do naszej listy mailingowej/biuletynu](#), śledzić nas w mediach społecznościowych i wesprzeć [kampanię Stateless Journeys](#) (Podróże Bezpaństwowców).

„JA TEŻ URODZIŁEM SIĘ BEZPAŃSTWOWIEC. TO MIAŁO KATASTROFALNY WPŁYW NA ZDROWIE PSYCHICZNE NAS WSZYSTKICH, PONIEWAŻ CIERPIELÍSMY AKADEMICKO, SPOŁĘCZNIE I POLITYCZNIE.... NASZYM NAJWIĘKSZYM ZMARTWIENIEM JEST TO, ŻE NASZE DZIECI BĘDĄ TRAKTOWANE NIESPRAWIEDLIWIE W EUROPIE...”

~ KURDYJSKI BEZPAŃSTWOWY OJCIEC UCHODŹCY Z SYRII